נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

שם הפרויקט: יד לקשיש, שבטי ישראל 12

תיק תיעוד מתחמי

"יד לקשיש"

מגיש התכנית: אדריכל אמציה אהרונסון
אדריכל תיעוד: משה שפירא 02-6255520 נובמבר 2011

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש הקדמה

הקדמה

הסיבה לעריכת תיק התיעוד:

שטח מתחם יד לקשיש כולל בתוכו שני מתחמים.מתחמים אלו נרכשו בידי "יד לקשיש" במהלך 50 השנים האחרונות והם מתאפיינים בבינוי מסורתי ומאוחר שנבנו בטכנולוגיות בינוי שונות. כיום לאחר שמוסד "יד לקשיש" רכש את כל שטח
החלקות, מתכנן המוסד לבנות תוספות בניה במתחם הקיים לשם הגדלת פעילותו.
בסיור שנערך במקום עם נציגת יחידת השימור בעיריית ירושלים (אד' פאני גולדשמידט), סוכם כי בשל חשיבות המתחם ובשל חשיבות ראיתו הכוללת, יערך למתחם תיק תעוד מתחמי מפורט .

מזמין התיק : "יד לקשיש"
אדריכל מתכנן: אמציה אהרונסון.
אדריכל מתעד: משה שפירא

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

הקדמה 2
פרק 1 תוכן העניינים 3
פרק 2 נתונים כלליים - מצב קיים 4
פרק 3 נתונים אורבאניים 37
פרק 4 תולדות המתחם 41
פרק 5היסטוריה כרטוגרפית 47
פרק 6 חלוקות משנה
פרק 7 כרטסת אתרים לשימור
פרק 8 תיעוד צילומי 68
פרק 9 תיאור אדריכלי וטכנולוגי 118
פרק 10 סיכום, הערכת האתר והמלצות 144
פרק 11 מקורות ביבליוגרפיים 145

1. תוכן העניינים

1. תוכן העניינים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תיאור כללי:
•שטח מתחם יד לקשיש כולל בתוכו שני מתחמים.מתחמים אלו נרכשו בידי "יד לקשיש" במהלך 50 השנים האחרונות והם מתאפיינים בבינוי מסורתי ומאוחר שנבנו בטכנולוגיות בינוי שונות. המכלול הצפוני, המהווה מקבץ מבננים הערוכים סביב מערך מעברים וחצרות ובו התחיל מוסד "יד לקשיש", את פעילותו. והמבנה הדרומי להלן "בית הבישוף", הפונה לרחוב ומתאפיין
בבנייה איכותית יוצאת דופן הן בפרטי הבנייה החיצוניים והן בפרטי הפנים.

מיקום:
• מספרי גושים: 30053
• חלקות : 25,26,104

• גבולות המתחם:
צפון: חלקה 29,27 - בי"ס לטלווזיה וקולנוע "מעלה".
מזרח: חלקה 26 - דרך, רח' שבטי ישראל.
מערב: חלקה 28 - מגורים.
דרום: חלקה 18 - דרך, רח' אלישע.

• שטח המתחם: 1767-מ"ר
• שכונה: מורשה

• תבע"ות חלות: 3960, 3960א'
• מבנים קיימים בכרטסת: חלקה 25- 3689
חלקה 104- 3660

תצלום מזהה

2. נתונים – מצב קיים

מפת התמצאות

2. נתונים – מצב קיים

קנ"מ 1:5000

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

מפת סביבה:

קנ"מ 1:2500

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים כלליים – מצב קיים

מפת סביבה:

קנ"מ 1:5000

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חתך ג'ג'-חזית צפונית רח' אלישע.

חתך ב'ב'-בחזית מזרחית רח' שבטי ישראל.

חתכי רחוב קנ"מ - 1:1000

חתך א'א'-חזית מערבית רח' שבטי ישראל.

א

ב
א

ב

ג

ג

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

נתונים - מצב קיים
תשריט תכנית מס' 2902
מאתר מנהל מקרקעי ישראל

-אזור מגורים

-אזור מגורים מיוחד

(על רקע היעוד)

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תסריט תכנית מס' 3662
מאתר מנהל מקרקעי ישראל

תוכנית מצב קיים לפי
תוכנית מ'ס-
2902,2975,3046

תוכנית מצב חדש

תקריב מצב חדש

שטח למוסד

אזור מגורים 2

עץ לשימור

אזור מגורים 2

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תקנון תכנית מס' 3662
שינוי מס' 1/185 לתכנית מס'
3046,2976,2902
מאתר מנהל מקרקעי ישראל

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תצ"א ירושלים 2007

תצלום אויר- 2007

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

מפת חלקות GIS

מתוך : אתר עיריית ירושלים

2. נתונים כלליים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2 . נתונים כלליים – מצב קיים

תרשים סביבה ומפת מדידה

קנ"מ 1:1250, 1:5000, 1:250

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומה 1-:
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומת קרקע:
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומה א':
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומה ב':
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומה ג':
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

תוכנית קומה גג:
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית צפונית מבנים I-H

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית מזרחית מבנים E-C

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית צפונית ומזרחית מבנה-F

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית דרומית ומזרחית פנימית
מבנה-F

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית דרומית

חזית מזרחית פנימית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית מערבית ודרומית פנימית
מבנה-F

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית מערבית

חזית דרומית פנימית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית דרומית וצפונית
מבנה-G

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית צפונית חזית דרומית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

5. נתונים אורבניים

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית מזרחית

חזית מערבית

חזית מזרחית ומערבית
מבנה-G

קנ"מ - 1:100

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית מזרחית ומערבית
מבנה-I

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית מערבית

חזית מזרחית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית דרומית ומערבית
מבנה-H

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

חזית דרומית חזית מערבית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית צפונית

מבנה- A,B,C
קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C
A

B

חזית מערבית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

קנ"מ - 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

בתים A,B חזית דרומית בית A חזית מערבית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

בית C-חזית מערבית ודרומית

קנ" 1:100

G

H

E
I

D

F

C

A

B

בית C חזית דרומית

בית C חזית מערבית

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

חתך א'-א'
קנ"מ 1:100 א

'

א

'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

ב

'

ב

'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 2. נתונים – מצב קיים

חתך ג'-ג'
קנ"מ 1:100

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חתך ד'-ד'
קנ"מ 1:100

2. נתונים – מצב קיים

ד'

ד'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חתך ג'ג'-חזית צפונית רח' אלישע.

חתך ב'ב'-בחזית מזרחית רח' שבטי ישראל.

חתכי רחוב קנ"מ - 1:1000

חתך א'א'-חזית מערבית רח' שבטי ישראל.

א

ב
א

ב

ג

ג

2. נתונים – מצב קיים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

3. נתונים אורבאניים

3. נתונים אורבאניים

מתוך: אטלס ירושלים, 1973

יד לקשיש

בריכת ממילא

שער יפו

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

סכמת פנוי בנוי

פנוי: %61 בנוי: %39

. .

3. נתונים אורבאניים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

גדלי חלקות

0-500 מ"ר

500-1000 מ"ר

1000 ומעלה

3. נתונים אורבאניים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

בר גיורא 3 בר גיורא 1

סכמת דרכים

דו סיטרי

חד סיטרי

הולכי רגל

רכבת קלה

3. נתונים אורבאניים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

היסטורית שכונת מוסררה:

מקור שמה של השכונה "מוצררה"= צרורות אבנים(ערבית) ע"ש האבנים הרבות שהיו פזורות בה.
גבולות השכונה הם כביש מס' 1ממזרח ומצפון, רח' שבטי ישראל ממערב וחומות העיר העתיקה מדרום . השכונה בנויה על צלע הרכס כך שבתיה משקיפים על חומות העיר העתיקה. בדרום השכונה מצויים מתחמים נוצריים גדולים ה"נוטרדאם דה ירוזלם" ובית החולים הצרפתי. ממערב גובלת השכונה במתחם העירייה ובמגרש הרוסים.
שכונת מוסררה הוקמה ע"י מתיישבים ערבים מירדן בני המעמד הגבוה בשלהי המאה ה-19 בתקופת "היציאה מהחומות".
תושביה הערבים של השכונה נטשו אותה במלחמת יום העצמאות ובסיום המלחמה מוסררה נותרה בצידו הישראלי של "הקו העירוני" שהיווה את הגבול בין ישראל לירדן.
בין 1900 ו- 1948 שכונת מוסררה הייתה שכונת יוקרה ערבית בה נבנו וילות פרטיות, בין היתר התגוררו בשכונה: מוסא עלמי שידוע באחוזותיו בדרום העיר, ההיסטוריון עארף אל עארף (שהיה גם בעל בית גדול בשכונת בקעה), הרופא והאנתרופולוג תאופיק כנען ועוד. בנוסף התגוררו בשכונה מספר משפחות יהודיות, ביניהן משפחת רחל וצבי שוורץ ובנותם רות (רות דיין) וראומה (ראומה וייצמן). בשנים הראשונות של מדינת ישראל נוצר מחסור במקומות דיור לעולים החדשים. בשל המחסור החליט משרד השיכון לאכלס את בתי מוסררה הנטושים בעולים חדשים יוצאי צפון אפריקה. עקב חלוקת ירושלים, שכונת מוסררה הפכה לשכונת ספר העומדת בחזית הגבול הירדני החדש. תושבי השכונה נחשפו לירי הצלפים הירדנים ומידי יום ניסו לפגוע בחיי התושבים, חששות אלו הפכו לשגרה עד איחוד ירושלים במלחמת ששת הימים.
במוסררה ישנם מוסדות נוצריים רבים וותיקים, לדוגמה: אכסניית נוטר דאם, כנסיית סנט פול, בית חולים הצרפתי, הכנסייה הרומנית, מנזר האחיות הסאלזיאניות ועוד.
בשנת 1971 קמה תנועת מחאה "הפנתרים השחורים" של צעירים מבני הדור השני של עולי ארצות האסלאם. התנועה צמחה על רקע תחושת הקיפוח והאפליה של יוצאי ארצות האסלאם מאז קום
המדינה.

4. תולדות המבנה והשכונה

4. א) תולדות השכונה – מוסררה - מורשה

4. תולדות המתחם- תולדות השכונה

שכונת מוסררה או בשמה העברי הרשמי- מורשה,

גובלת בצפון בשכונת מאה שערים ובית ישראל,

במזרח ובדרום בעיר העתיקה ובמערב גובלת
עם מגרש הרוסים וכיכר ספרא.

המחאה שהתחילה במוסררה פשטה לכל אזורי שכונות המצוקה המאוכלסות מזרחים עניים ומובטלים.
מיקומה האסטרטגי של השכונה בין השכונות הערביות ממזרח ושכונות יהודיות ממערב ובין השכונות היהודיות- חרדיות מצפון וחילוניות ממערב, הופך אותה למעניינת מבחינה אנושית.
בשנים האחרונות הואט תהליך ההתחרדות בשכונה.
כיום שכונת מוסררה מונה כ- 2,500 תושבים ונחשבת לאחת השכונות היפות של ירושלים.

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

4. א(תולדות השכונה

ארכיטקטורה בשכונה-

מוסררה מהווה כיום עדות חיה להיסטוריה המגוונת של השכונה ושל ירושלים במאה ושלושים השנים האחרונות.
ניתן להפריד בין שלושה שלבים עיקריים בתולדות השכונה:

השלב הראשון- שנות ה-80 של המאה ה-19 עד 1948, הוא השלב הערבי, בשלב זה נבנו בתי מידות גדולים ומפוארים על ידי עשירים ערבים שנחלצו מצפיפות העיר העתיקה בשלהי המאה ה- 19.
ניתן להבחין בשלב זה בכניסות מפוארות לבתים, משקופי אבן מסוגננים וגגות רעפים.

רוב בתי השכונה דומים זה לזה, בנויים בצפיפות ושוכנים בסמטאות צרות. מרבית הבתים מאופיינים בשתי קומות, גגות רעפים וכניסות מפוארות המעוטרות בקשתות מסוגננות ובאבני ראשה. בחלק מהמבנים משמש גרם המדרגות החיצוני כאלמנט ארכיטקטוני המככב בחזית הראשית של הבניין.

השלב השני- 1948-1967, החל עם מלחמת יום העצמאות, בזמן בו הפכה השכונה לזירת קרבות וננטשה ברובה, המשיך דרך שנותיה של העיר המחולקת ועד סוף שנות השבעים. בתקופה זו השכונה הייתה שכונת מצוקה, אשר ממנה יצאה תנועת "הפנתרים השחורים" שהעלתה על סדר היום הציבורי את מצבם הקשה של יוצאי צפון אפריקה.

השלב השלישי- 1967-2000, החל בתחילת שנות השמונים- פרוייקט השיקום שהחליטה העירייה לקיים בשכונה, מטרת הפרוייקט הייתה להחזיר לשכונה את תפארתה.
בעבודות השיקום והשיפוץ נשמר הסגנון הערבי המפואר של המאה ה-19, ובבניינים רבים ניתן לראות בבירור את קו התפר בין השלב הערבי המקורי בקומת הקרקע לבין הבנייה המודרנית בקומות העליונות.
קו התפר הברור מהווה סימן לחמדנות יזמי נדל"ן אשר העדיפו הגדלת רווח על פני שימור השכונה.

הבניינים הציבוריים עוצבו מחדש, הגינות שופצו, המדרכות והסמטאות רוצפו, הותקן שילוט חדש, תאורת הרחוב שופרה ומשפחות רבות קיבלו סיוע כספי ועזרה בתכנון חדש של הדירות.

מוסררה כמרכז תרבות-

כיום משמשת מוסררה כמרכז של מוסדות תרבות ואמנות. בין המוסדות הפועלים בה כיום ניתן למנות את :
מוסררה בית הספר לצילום, מדיה ומוסיקה חדשה ע"ש נגר, בית ספר לקולנוע "מעלה", בית ספר למוסיקה מהמזרח, מרכז האמנות של עיריית ירושלים, סדנת ההדפס, מוזיאון אסירי המחתרות ואת מרכז היצירה של עמותת "יד לקשיש".

4. תולדות המתחם- תולדות השכונה

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

המשך תולדות המתחם

4. תולדות המתחם

כפי שניתן לראות מתחם זה כולל שני מכלולים האחד מבנה חלל מרכזי מפואר הבנוי אבן מיזי ואבן לבנה עשיר בפרטי פנים וחוץ אדריכליים בעלי איכות יוצאת דופן. מבנה זה נבנה בשנת 1884 (ציון השנה ע"פ הלוח הנוצרי ובספרות אירופאיות מלמד שנבנה ע"י נוצרים גם השימוש שנעשה בקרטידות בעיטורי הפנים מלמד שהבית נבנה ע"י נוצרים) מצפון לו מצוי מכלול מבננים פשוט שנבנה בשלב מאוחר יותר לא ידוע מי בנה בית זה . יתר על כן לא ברור אם שני המכלולים קשורים אחד לשני.
אם נתבונן במפת ווילסון המצ"ב נוכל להסיק כי המכלול הצפוני נבנה בתוך שטח החלקה המגודר של הבית המפואר אך במפת הרמן המצ"ב מצוין בפירוש כי המכלול הצפוני מצוי בחלקה נפרדת. ייתכן כי גם ההבדל הפיזי המובהק בין המכלולים ועיצובם מלמדנו שאין זיקה בניהם.

Wilson, Charles
William, Sir, 1836-
1905
Plan of Jerusalem
1900, October

Leipzig & Stuttgart,
[1883-84].

Guthe, Hermann
1849-1936.
Jerusalem

חשוב לציין, כי גם ברישום המנדטורי אין זהות בין החלקות חלקה 25 אין לה רישום קדום, בעוד חלקה 104 מפיעה משפחת חלבי כבעלת השטח (השטח מוגדר כאדמת "מולק"- קרקע פרטית). לא ברור אם הנכס היה בבעלות משפחה אחרת קודם לכן.
•בשנת 1890 מופיע המבנה כמקום הקונסוליה הספרדית.
•קרויאנקר מצטט ממדריך בדקר לשנת 1894 כי כאן מצויין מקום מגורו של הבישוף האנגלי, הדבר מעורר שאלה מאחר ובית הבישוף המוכר לנו מרח' הנביאים נבנה בסביבות 1888 . עדין לא הובררה הכפילות במבנים כפי שנראה בהמשך בית הבישוף של רחוב הנביאים איננו בעצם ביתו של הבישוף.
חשוב לציין כי בהמשך הרחוב היה מרכזה של הקהילה הערבית הפרוטסטנטית. הן בית הספר והן בית החברה המסיונרית הכנסייתית (בית הבישוף ברח' הנביאים 25 מופיע במפת שיק 1894- כבית החברה המסיונרית האנגלית.).
סמיכותו של המגרש לרחוב הקונסולים (רח' בנביאים) צמידותו לשכונה שהתאפיינה באוכלוסיה נוצרית וקרבתו למתחמי העדות הנוצריות האחרות (הצרפתים והרוסים) הענניקו משנה חשיבות למיקום זה של בית הבישוף.

(הבישוף האנגלי במקום, ברקלי, מציין ביומניו כי עד 1862
השקיעו הרוסים כרבע מליון לי"שט הן בבניית מגרשים והן
בבניית מיבנים (מגרש הרוסים - למול השקעה שכזו לא יכלו
הפרוטסטנטים להישאר אדישים)
בשנות ה-30 שוכנת במבנה החברה המסיונרית הכנסייתית.

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 4 . תולדות המתחם

כאמור, מתחם זה כולל שני מכלולים האחד מבנה חלל מרכזי מפואר הבנוי אבן מיזי ואבן לבנה עשיר בפרטי פנים וחוץ אדריכליים בעלי איכות יוצאת דופן. מבנה זה נבנה בשנת 1884. מצפון לו מצוי מכלול מבננים פשוט שנבנה בשלב מאוחר יותר לא ידוע מי בנה בית זה . קרויאנקר מצטט ממדריך בדקר לשנת 1894 כי בבית התגורר הבישוף האנגלי.
הבישופות האנגלית
בשנת 1840 החליטו ראשי הנצרות הלותרנית שהיו מיוצגים על ידי ממשלת פרוסיה והאנגליקנים, שהיו מיוצגים על ידי "החברה הלונדונית להפצת הנצרות בקרב היהודים", להקים בישופות פרוטסטנטית משותפת בירושלים, במגמה מיסיונרית. עד אז לא הייתה לכנסייה הפרוטסטנטית דריסת רגל בירושלים. המיסיונריות קיבלה דחיפה ניכרת כתוצאה מהמרתם של כמה מתלמידי הגר"א בשנת 1841 (ת"ר), עת נכזבה תכליתם לבואו של המשיח.
בשנת 1842 נבחר הבישוף הראשון, מיכאל שלמה אלכסנדר, יהודי מומר ממוצא פרוסי ופרופסור לשפות בלונדון כראש הבישופות המשותפת. אחת מפעילויותיו הראשונות הייתה הקמת הכנסייה, שפנתה במוצהר לקהל היהודי כדי להוות למומרים ולמיועדים להמרה "בית חם".
הכנסייה הוקמה על שטח שנרכש על ידי ממשל בריטניה עוד ב- 1838 ועליו הוקמה הקונסוליה הבריטית בירושלים וכנסייה פרטית קטנה לשירות הקונסוליה בשם "סנט ג'יימס".
הבישוף אלכסנדר נפטר כעבור שלוש שנים בהן ניסה לקדם את תכניות הקמת הכנסייה. ב- 1845 מונה במקומו, לפי הסכם רוטציה, בישוף פרוסי בשם סמואל גובאט, שיכהן במשך שלושים שנה. גובאט היה צעיר ונחוש ובעל מהלכים בשלטון והצליח לקדם את הקמת הכנסייה, שנחנכה ב-21 בינואר 1849.
המיקום שנבחר היה מחושב. מבחינה טופוגרפית השטח נמצא בהר ציון המקודש לנצרות. מבחינה עירונית-מודרנית הוא ממוקם במרכז הפעילות העסקית, התיירותית והתחבורתית של ירושלים המתעוררת במחצית המאה ה-19. המקום הוא גם "אקס-טריטוריאלי" מבחינת הרבעים: הוא סמוך לרובע היהודי, משום שהכנסייה פונה במוצהר ליהודים, אך לא בתוך הרובע, על מנת להימנע מחיכוך מיותר. הוא סמוך לרובע הנוצרי, אך לא בתוכו, כיוון שהרובע מחולק חלוקה מסורתית לעדות נוצריות שונות, אורתודוקסיות, מזרחיות-קתוליות ומזרחיות מונופיזיטיות שונות (כגון הכנסייה הסורית, הכנסייה האתיופית, נצרות קופטית ועוד), שכולן כאחת מתנגדות לפרוטסטנטים שזה מקרוב באו.
לצורך הקמת הכנסייה הובאו לארץ ישראל סתתים ממלטה, שהכשירו את סתתי ארץ ישראל, שלא הכירו עד אז סיתות אבן מתקדם ועדין. אחריו מגיע לירושלים הבישוף ברקלי - 1879 1881. בשנת 1886 מתפצלים האנגלים מהגרמנים ובשנת 1887 הבישוף בליית' מגיע לירושלים ומייסד חברה מסיונרית חדשה. ככל הנראה היה זה בליית' שהתגורר בבית זה. מפעלו הגדול של בליית' היה הקמת מתחם סנט ג'ורג ובליבו הקתדרלה השוכנת במתחם גדול זה שהוקם בשנת 1898 ובו גם אכסניה לצליינים וקולג', והיא משמשת כקתדרת הבישוף האפיסקופלי של ירושלים, האחראי על הדיוקסיה של ירושלים (ישראל, ירדן, סוריה ולבנון).
בית מגוריו של הבישוף נבנו במתחם רק בסביבות 1903 (י. בן-אריה) עד לתקופה זו התגורר הבישוף ככל הנראה בבית יד לקשיש.

גובאט כבישוף של ירושלים בשנת 1880
1845-1879 ארתור הייסטינגס קלק

המכונה "בישוף"

ברקלי כבישוף של ירושלים
1879-1881

בליית' בישוף של ירושלים
1887-1915

המשך תולדות המתחם

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 4 . תולדות המתחם

ככל הנראה לאחר החברה המסיונרית הכנסייתית הופך הבית בשנות ה-40 כך לפחות למדים אנו מהרישום המנדטורי לבית מגוריה של משפחת אל חלבי. משפחת אל- חלבי היתה מהמשפחות הנוצריות המיוחסות בעיר. יתכן והם קשורים לרוקח אנטון חלבי נשיא אגודת הפרמצבטית הערבית, סגן נשיא מועדון רוטרי ונשיא לשכת המסחר משפחת חלבי זו היתה קרובת משפחה של משפחתה של מי שתהיה 30 שנה אחר כך המלכה נור.... (משה חננאל , הירושלמים)
בסיום מלחמת העצמאות עובר הבית לידי האפוטרופוס לנכסי נפקדים והוא מעביר את הבית לידי רשות הפיתוח. הבית פוצל ליחידות שהושכרו לדיירים שונים.
רק בשנים האחרונות חזר הבית להיות תחת בעלות אחת. עם השלמת רכישת הנכס בידי עמותת יד לקשיש שאף שקמה את קומתו העליונה של הנכס תחת תכנונו של האדריכל- אמציה אהרונסון.
כעת מתכננת העמותה יחד עם האדריכל אהרוסון . את השלמת השיפוץ והוספת בניה על גג המבנה הקיים.

המשך תולדות המתחם

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

ארגון "יד לקשיש"

4. תולדות המתחם

ארגון "יד לקשיש" נוסד בשנת: 1962 כארגון ללא מטרות רווח.
הארגון נוסד ע"י מורה בתיכון בירושלים בשם מרים מנדילוב שהייתה מוטרדת מאוד מהתופעה שרווחה בשנים אלו. העניים התרבו ומדי חודש נזרקו קשישים לרחוב כפושטי יד. לא רק הסבל האנושי צרם לה, גם אובדן הכבוד העצמי שקשישים רבים סבלו ממנו. גב' מנדילוב סירבה להשלים עם העמדות השליליות שהביעו תלמידיה כלפי קשישים: תלותיים, חסרי ערך, לא רלוונטיים.
גב' מנדילוב החליטה לעשות מעשה ולפתוח כריכיה קטנה עבור שמונת קשישים קבצנים שמצאה ברחוב. כמו כן גייסה בית ספר מקומי שישלח ספרים לתיקון בכריכיה שהקימה וכך, תמורת סכום סמלי למדו הקשישים את אומנות הכריכה בהכשרתם של מתנדבים מקצועיים וכרכו את הספרים. אלו היו הניצנים הראשונים לתקשורת משמעותית בין הילדים לקשישים ולא חלף זמן רב בטרם קבוצת הקבצנים זכתה מחדש לכבוד וגאווה עצמית ו"הניסוי" החל להניב פירות. כמעט 50 שנה אחרי, "יד לקשיש" עדיין מעניק לקשישים נזקקים הזדמנות לזכות בכבוד עצמי וגאווה אישית בזכות עבודתם.על פועלה זה קבלה את מגן שר הרווחה.
במבנה המקורי בו נוסדה הכריכיה, בשכונת מורשה (מוסררה לשעבר), התפתח מתחם מרשים ורחב ידיים, בו מציעה "יד לקשיש" הזדמנויות תעסוקה עבור 300 קשישים נזקקים. החדר המקורי ששימש כריכיה קטנה התפתח לסדנת מלאכה בתחומי הנייר הממוחזר, הכוללת גם עבודות כריכה, ואליו התווספו סדנאות מלאכה בתחומים רבים נוספים בהם בין היתר קרמיקה, מתכת, עץ, ציור על משי, טקסטיל ועוד.

ההתפתחות וההתרחבות לא שינו את האמיתות שיישמה "יד לקשיש" מאז הקמתה והן נותרו בעינן- לשמש מקום תעסוקה לקשישים נזקקים, ולהציע להם הזדמנות להשתלב בחברה כאזרחים תורמים ויצרנים, באווירה של כבוד והערכה

מטרות:

1. לעמוד לעזרת הקשיש והמוגבל בירושלים רבתי.
2. לפעול ולהפעיל מוסדות למען הטבת מצבו של הקשיש והמוגבל.
3. לחתור לחקיקת חוקים לטובת הקשיש והמוגבל.
4. ליזום מקורות תעסוקה לטובת הקשיש והמוגבל.
5. לפתח את התודעה הציבורית לטובת הקשיש והמוגבל.

שירותים ופעילויות:
מספקת מ- 1962 מסגרת תעסוקה שיקומית יצירתית לאלפי קשישים ונכים נזקקים. קהל היעד מורכב ברובו מאוכלוסיה במצוקה, הזקוקה לתעסוקה, תחושת שייכות קהילתית ותמיכה כלכלית. נוסף על מתן הזדמנות לתעסוקה מתגמלת, מספקת להם העמותה סל שירותים הכולל תשלום דמי נסיעה והסעות למוגבלים, ארוחת צהרים חמה; חנות יד שנייה; מימון טיפולי שיניים ומשקפי ראייה; שירותי רכזת קהילה; ארועים חברתיים; טיולים; שי כספי בחגים; ומענק לתמיכה במשפחות קשישים
שנפטרו.

בנוסף, מפעילה העמותה תוכניות חינוכיות והסברתיות לסינגור קהילתי ושינוי עמדות כלפי זיקנה ונכות בחברה הישראלית, ופועלת לטיפוח ועידוד קשרים בין דוריים ע"י אירוח אלפי בני נוער מדי שנה ובעיקר מצפון אמריקה לביקור חווייתי ולימוד בתחום פעילותו.
"יד לקשיש" מקיימת את עצמה באופן עצמאי ובלתי תלוי בכספי משלם המיסים, ומממנת את פעילותה באמצעות מכירות המוצרים המיוצרים בידי הקשישים בחנות שבמתחם העמותה, ובאמצעות תרומות של קרנות ואנשים פרטיים, מהארץ ומחו"ל.

המשך תולדות המתחם

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

מפת תיירות מנדטורית

ספריית המפות,

האוניברסיטה העברית, מח'
לגאוגרפיה

CHURCH MISSION
SOCIETY
Founded in 1799, CMS is
one of the largest British-
based mission agencies,
working in 50 countries in
evangelism, healthcare,
community transformation,
training and education.
CMS’s involvement in
Israel/Palestine dates from
the mid-nineteenth
century.

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

מפה היסטורית:

Wilson, Charles 1865

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Illes, Stephan
Jerusalem aus der Vogelschau
Wien, [1873]

מפה היסטורית- שטפן אילאס :

Illes, Stephan 1873

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

5. היסטוריה כרטוגרפית

5. הסטוריה כרטוגרפית

מתוך דגם ירושלים במאה ה-19 המוצג במצודה במוזיאון מגדל דוד; נוצר על ידי שטפן אילאס עבורה תערוכה העולמית של וינה)נוצר ב- 1873(

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

שארל מורה,

מודל תבליט
גבס -
1881
האוניברסיטה
העברית

5. הסטוריה כרטוגרפית

מפה היסטורית:

Victor guerin 1881

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

מפה היסטורית:

Victor guerin 1881

5. הסטוריה כרטוגרפית

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Guthe, Hermann 1849-1936.
Jerusalem

Leipzig & Stuttgart, [1883-84].

מפה היסטורית:

Victor guerin 1881

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Nicole, Henri
Plan topographique de Jerusalem et de ses environs
Paris, 1886

מפה היסטורית:

Victor guerin 1881

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

מקור המפה לא ידוע מלבד
השנה אין פרטים נוספים

1894

מהמפה למדים אנו כי
המבנה שמש כקונסוליה של
ספרד בשלהי המאה ה-19

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

[Ancient and Modern Jerusalem]
St. Petersburg, 1894
Brockhaus, F. A. (Friedrich Arnold), 1772-1823

5. הסטוריה כרטוגרפית

מפה היסטורית:

t. Petersburg, 1894

מתוך :ארכיון האספריה הלאומית ירושלים

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Wilson, Charles William, Sir,
1836-1905
Plan of Jerusalem
1900, October

מפה היסטורית:

Wilson, Charles 1900

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

Brockhaus, F. A. (Friedrich Arnold), 1772-1823

5. הסטוריה כרטוגרפית

מתוך :ארכיון האספריה הלאומית ירושלים

Kümmel, August
Karte der Meterialien zur Topographie des Alten Jerusalem Leipzig, 1904.

מפה היסטורית:

Kümmel, August 1904

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Lemaan Yerushalayim, 1925

מפה היסטורית:

Lemaan

Yerushalayim,
1925

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

s.o.p (Survey of palestine) 1927
ספריית המפות, האוניברסיטה העברית, מח'
לגאוגרפיה

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

Stegmiller, R. & Fr.
[Map of Jerusalem]
München, 1928

מפה היסטורית:

Victor guerin 1928

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

s.o.p (Survey of

palestine) 1934
ספריית המפות,
האוניברסיטה העברית,
מח' לגאוגרפיה

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

1947

מתוך אטלס ירושלים- החברה להוצאת ההיסטוריה של עם ישראל 1973

5. הסטוריה כרטוגרפית

חלוקת השנים ע"פ אטלס
ירושלים- אינה תואמת את
הרישום העולה מהמפות

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

1917

5. הסטוריה כרטוגרפית

מתוך :ארכיון מחוז באיירן

תצלומי אויר:

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

1917

5. הסטוריה כרטוגרפית

מתוך :ארכיון מחוז באיירן

תצלומי אויר:

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תצ"א 1918

5. הסטוריה כרטוגרפית

מתוך :ארכיון מחוז באיירן

תצלומי אויר:

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

תצ"א 1944

5. הסטוריה כרטוגרפית

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 5 . הסטוריה כרטוגרפית

תצ"א 2007

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צמחייה

רימון

צילום צמחייה

8. תיעוד צילומי-

2 1

6 5 4 3

6

1 6

3

5
4

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית מערב

8. תיעוד צילומי
חזית מערב

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית מערב

8. תיעוד צילומי
חזית מערב

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית מערב

8. תיעוד צילומי
חזית מערב

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית מערב

חזית מערב

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית צפון

חזית צפון

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- חזית דרום

חזית דרום

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3 2 1

7 6 5 4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3 2 1

5 4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

2 1

5 4 3

5

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

5 4 3

2 1

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

5 4 3

2 1

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3 2 1

6 5 4

3

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

7 6 5 4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

5 4 3

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3 1

6 5 4

2

קומה א'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2

4

3

5

קומה א'

1

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

5 4

3 2 1

קומה א'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

6 5

4

קומה א'

קומה ב'

קומה ב'

קומה א'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3

4

2

7 6 5

1

6

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

5 4

קומה ב'

קומה א'

קומה א'

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

6 5

3

4

2 1

קומה א'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3

4

2

6 5

1

קומה א'

קומה א'

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

7 6 5 4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

7 6 5

4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

2 1

5 4 3

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

קומת קרקע

2 1

5 4 3

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

7 6 5

4 3

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3 2

1

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

5

5 4

3 2 1

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

4

8 7 5

4 3 2 1

6

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

5 4

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

4

4 3

2 1

קומת קרקע

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

6 5 4

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

3 2 1

5 4

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

4

3 2 1

5 4

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

4 3

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

5 4 3

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

7 5 4

3 2 1

6

7

קומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

3

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

2 1

5 4 3

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

6 5 4

3 2 1

6

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

4 3 2 1

8 7 6 5

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

4 3 2 1

8 7 6 5

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

6

3

5 4

2 1

6

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3
4

5 4

3 2 1

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- צילומי פנים

3

7 6

3 2 1

5 4

קומה ג'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- ריצוף

1

1

2

2

2

3

3

ריצוף בקומת קרקע

ריצוף בקומה ב'

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 8. תיעוד צילומי- ריצוף

ריצוף בקומה ג'

1

2

3 4

1

2

3

4

הנשר הפרוסי הנשר הספרדיי הנשר הפרוסי בריצוף הפנימי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 9 . תיאור אדריכלי וטכנולוגי

השוואת ריצופים:

בית הבישוף –שבטי ישראל בית הבישוף –רחוב הנביאים

השימוש באבנים בגוון שחור, ורוד ולבן אופייני לבתי הפאר באיזור

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

נשר- שחזור משוער של קווי המתאר נשר - שרידים של קווי המתאר

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פילסטר

פילסטר- הוא רכיב בניין אדריכלי דמוי הצמוד
לקיר או יוצא ממנו. מקורו של אלמנט זה הוא
באדריכלות יוון העתיקה אך שימושו היה נפוץ
בעיקר בבנייה הרומית. השימוש בו נעשה כאשר
יש צורך מבני בעמוד במקום בו עובר קיר, בדרך
כלל לחיזוק הקיר עצמו, אך פעמים רבות הוא
מודבק מסיבות אסתטיות או משיקולי הגדרת
חלל. פילסטר מקנה לחזית המבנה מראה איתן
ומפואר לעומת קיר חלק. הפילסטר מסייע לשמור
על סימטריה, על הקומפוזיציה של חזית המבנה
או לשמור על מקצב עמודים כלשהו יחד עם
עמודים חופשיים.

פילסטרים יכולים להיות עגולים או חצי עגולים
בדומה לרוב העמודים הקלאסיים אך לרוב הם
מעוצבים בצורה של עמוד שטוח בצורה מלבנית,
כתבליט של עמוד על הקיר. ההקפדה על
פרופורציות ועיטורים לפי הסדרים
הקלאסיים נשמרת גם בעיצוב של פילסטרים.
בבניינים רבים שנבנו באיטליה בתקופת
הרנסאנס נעשה שימוש בפילסטרים סביב דלתות
כניסה, שערים וחלונות אשר מולם הוצבו עמודים
במרחקים דומים. באופן זה התקבלה אכסדרה בין
שתי השורות למרות שרק שורה אחת הייתה
שורת עמודים אמיתית. בכניסות למבנים גדולים
בסגנונות נאו קלאסיים שונים נקרא המעבר בין
העמודים והפילסטרים אשר יצר מעין מרפסת
כניסה - "פורטיקו". בבית זה מוקמו הפילסטרים
בזיקה לקמרונות. מבדיקות שטחיות שערכנו
עיטורי העמודים נעשו בעבודת גבס/טים וונצבעו
אחר כך. ללא גילוף בחומר קשיח או אבן בעיקר
נפגעו הפילסטרים בקומת המרתף

פילסטרים ביד לקשיש

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פיתוחי אבן- פילסטרים
בקומת קרקע

1

3 2

1

1 2

3 4

1 2 3

2

פיתוחי אבן- פילסטרים
בקומה ג'

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

קאריאטידות

קאריאטידה- היא עמוד אדריכלי מפוסל בעל צורה של דמות אנושית ניצבת. צורת עמוד זו מכונה על שם הנשים של קאריה, אשר שש כדמותן ניצבות במרפסת הצדדית של מקדש ארכתאון באקרופוליס של אתונה.
האדריכל הרומאי ויטרוביוס מביא את הסיבה להצבתן שם בספרו "על אודות האדריכלות" (ספר ראשון, פרק א', 5). לפי ויטרוביוס הסיבה מצויה בהיסטוריה הקדומה של אתונה. בעת מלחמותיה עם פרס (ראשית המאה החמישית לפסה"נ), עשתה העיר קאריה (עיר בפלופונס), יד אחת עם הפרסים כנגד אתונה. לאחר ניצחונה של אתונה על הפרסים היא נלחמה באנשי קאריה, ניצחה אותם, המיתה את כל הגברים ושיעבדה את הנשים. הקאריאטידות מסמלות את ההשפלה של נשות קאריה הנושאות על ראשן את נטל הבושה (ואת גג המבנה). דבר זה נעשה כדי שהציבור יזכור את בגידתם של אנשי קאריה ואת עונשם.

ראשי כותרת- רומנסק
קאריאטידות- אדריכלות אירופה המאה ה-19

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

1

2

3

1 2 3 4

5 6 7

8 9 10

1

קאריאטידות

2

3

קאריאטידה- הקרטיאדות כאן
מצויות במפגשי האומנה קמרון
כנושאות את הקשת. הדמויות עצמן
עשויות ככל הנראה גבס, דבר
המסביר כיצד בלו מרבית הפרצופים
עם השנים.

מצ"ב שחזור משוער של הדמות

ראש שנפגע ועוצב כאיצטרובאל

שחזור מראה

הראש המקורי

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

הטבעת שבמרכז עיטורי

"רוזטת" הקמרונות
הצולבים

ROSETTE /BOSS עיטורי תקרות-רוזטות

עיטורי תקרה מרח' ביאנקיני 4

עיטורים במפגש הקמרונות הצולבים אפיוני לגותיקה.
בהשפעת הניאו גוטיקה והאדריכלים הגרמנים שפעלו
בירושלים במאה ה-19 חדר הדבר גם לבניה הפרטית
(לדוגמא בית נבון בתכנונו של קץ שיק.) מצו"ב שתי
דוגמאות מהאדריכלות הגותית- קתדרלת טצ'סטר המאה
כמו כן, -15, ופוגין אוקספורד.
מצ"ב דוגמאות שונות בבניה הירושלמית הנוצרית של
רוזטות תקרה/קמרון. שלהי המאה ה19

רוזטה =

קמרונות צולבים עם רוזטות
בכנסייה גותית

עיטורי "רוזטת" תקרה ב"יד לקשיש”

מכון ליפשיץ-
רוזטות בקמרונות
הצולבים בקומת
הקרקע

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית חוץ חלון קנ"מ 1:20

חזית פנים חלון קנ"מ 1:20

חתך אנכי חלון קנ"מ 1:20 חתך אופקי חלון קנ"מ 1:20

סורג קנ"מ 1:20

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית השער, סורגים ופיתוחי אבן קנ"מ 1:20 חזית השער, סורגים קנ"מ 1:20 חתך אנכי קנ"מ 1:20

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חתך אנכי קרניז קנ"מ 1:10 איזומטריה קרניז חתך פילסטר קנ"מ 1:10 חזית פילסטר קנ"מ 1:10

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית מעקה קנ"מ 1:20

פרטים

חתך אנכי מעקה קנ"מ 1:20

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חזית מעקה קנ"מ 1:20

חתך אנכי מעקה קנ"מ 1:20

מרפסות אחוריות מקוריות

A

קונזול בררזל דומה
פרט מרחוב ביאנקיני
קנ"מ: 1:4

מרפסת דומה מרחוב ביאנקיני

מרפסת עץ זהה ששרדה בשכונת סוכת שלום

פרטי מרפסות הברזל
בשילוב עץ (רח' אגריפס)

בחצר הפנימית שרדו קונזולות מוטות פלדה
ושרידיה של מרפסת מקורית

פרט B
קנ"מ: 1:2

פרט A
קנ"מ: 1:2

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית דלת הארון קנ"מ 1:20 חתך אנכי בארון הקיר קנ"מ 1:20 חתך אופקי בארון קנ"מ 1:10

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית דלת קנ"מ 1:20 חתך אנכי בדלת קנ"מ 1:20 חתך אופקי בדלת קנ"מ 1:10

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית דלת קנ"מ 1:20 חזית דלת קנ"מ 1:20 חתך אופקי בדלת קנ"מ 1:20

7. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

מדרגות קנ"מ 1:20

7. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חזית חלון קנ"מ 1:20 חזית חלון קנ"מ 1:20 סורג בחלון קנ"מ 1:10

7. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

חורי כדורים ממלחמת השחרור
בתריסי הברזל של הבית

7. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

פרטים

הבנייה הנוצרית בירושלים –

(תרומתה האדריכלית של החברה הלונדונית להפצת הנצרות.)
המינוח בנייה נוצרית מניח בתוכו כי ניתן למצא מכנה משותף כולל לכלל המבנים שנבנו ע"י נוצרים בירושלים. כידוע למן התקופה הצלבנית היו בני דתות החסות מצומצמים ביכולתם לבנות בתי תפילה וזאת בהתאם לחוקי עומר. יתר על כן, הבנייה בירושלים התאפיינה בפשטות הנדסית ואדריכלית שנבעה מהפרובנציאליות של ירושלים וממקומה המשני באימפריה העות'מנית. את מהפכת הבנייה מקובל לייחס לבניית כנסיית המשיח המשוייכת לחברה הלונדונית להפצת הנצרות בקרב היהודים. הקמת הכנסייה החלה, עם הניסיונות של הפרוטסטנטים להגיע לארץ ישראל, עוד במחצית הראשונה של המאה ה-19. באותה תקופה, ניסו מיסיונרים נוצריים פרוטסטנטים
- בעיקר מהכנסיות האנגליקנית והלותרנית, לעשות נפשות לנצרות, בקרב הקהילה היהודית של ירושלים.
עד אז אין לנצרות הפרוטסטנטית - הכנסייה האנגליקנית בבריטניה, הלותרנית בגרמניה וכל יתר התפצלויות המשנה של עדה נוצרית זאת, כל נציגות או דריסת רגל בארץ. הניסיונות החוזרים ונשנים לנצר יהודים בארץ ישראל בכלל ובירושלים בפרט, לא עלו יפה, אך הניסיון הוליד שיתוף פעולה נדיר בין הלותרנים הגרמנים והאנגליקנים. יחד הם מקימים בעיר בישופות פרוטסטנטית משותפת. השותפות החלה בשנת 1842 והיא מחזיקה מעמד עד לשנת 1886 - אז מתפצלת בישופות משותפת זו לשתי בישופויות פרוטסטנטיות נפרדות - האנגליקנית והלותרנית.
הבישופ הפרוטסטנטי הראשון בארץ בתקופת הבישופות המשותפת הוא יהודי מומר - ממוצא פרוסי, ששימש קודם לכן כפרופסור לשפות שמיות בלונדון - ששמו - מיכאל שלמה אלכסנדר. בתקופת כהונתו, 1841- 1846 מתחילה הבנייה של כנסיית המשיח, הגם שהשטח שיועד לבנייתה של כנסייה זו נרכש עוד קודם לכן על ידי האנגליקנים לאחר שקונסוליה בריטית נפתחת בארץ כבר בשנת 1838.
בשלבים הראשונים לבנייתה, עקב מגבלות ביורוקרטיות המוטלות על ידי הממשל הטורקי, הכנסייה נבנית כקתדרלה פרטית בשם קתדרלת סנט ג’יימס הצמודה למבנה הסמוך המוקם שם עוד קודם לבניית הכנסייה - המבנה בו שוכנת הקונסוליה הבריטית שהוקמה, כאמור, בארץ עוד ב - 1838.
בניית הכנסייה מתמשכת על פני זמן רב ורק ב- 1848 נחנכת כנסייה פרוטסטנטית זו לאחר קשיים רבים במהלך הבנייה - חלקם ביורוקרטים, הנובעים ממכשולים שהשלטון הטורקי מערים על מסלול ההתקדמות בבנייה, וחלקם נובעים מהראשוניות של הבנייה של כנסייה זו ב"עת החדשה".

רובע המשנה הפרוטסטנטי מסביב לכנסיית הקבר

רהיטים שנוצרו בבית היוצר של המיסיון

פרט ניאו-גותי

כנסיית המשיח

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

מורכבות בניית הכנסיה (ניאו-גותית) הביאה לכך שהיה צורך להביא את הסתתים ממלטה לאחר שבארץ ישראל לא היו אז מקצוענים ראויים לבנייה ברמה שנדרשה על ידי מתכנני הכנסייה הזו. סתתים מקצועיים אלו, שיובאו ממלטה, מכשירים אז בארץ דור שלם של סתתים ערבים שימשיכו את מלאכתם, ומבחינה זו - בניית כנסיית המשיח היא אבן דרך להמשך הבנייה של כנסיות ומוסדות נוצריים אחרים בארץ, ומאוחר יותר, גם של הבנייה באבן בכלל, ברמת גימור הרבה יותר מתקדמת ממה שהיה נהוג בבנייה הארץ ישראלית קודם לכן. גם ריהוט הכנסיה הנראה בתמונות מעלה, כולו גולף בירושלים ע"י נגריית המסיון.
מהרבה בחינות הכנסייה הזו היא "הראשונה": היא הכנסייה הפרוטסטנטית הראשונה הנבנית בארץ ישראל ולמעשה, בכל רחבי המזרח התיכון; היא הראשונה הנבנית ב"עת החדשה" - לאחר מאות בשנים - למעשה, מאז צאת הצלבנים מהארץ - בהן לא נבנו כנסיות חדשות ארץ ישראל; היא הראשונה הנבנית בעת שלטון מוסלמי בארץ בתוככי העיר העתיקה מאז צאת הצלבנים מהארץ, מבחינת סגנונה היא מהווה מייצג יפהפה לאדריכלות הניאו-גותית, אך בניגוד אליה נבנו יתר מבני המסיון בפשטות יחסית ויש בהם שילוב אקלקטי של אדריכלות מקומית, ה"משובצת" באלמנטים קלאסיציסטים.

אחד האלמנטים האדריכליים החדשניים לתקופה היו עמודוני הגג (Balustrade(, בשילוב עבודות מסגרות שהחלה בבנייה הנוצרית בשער יפו ומשם עשתה את דרכה לרחוב הנביאים. אלמטים ניאו- רנסאנסים אלו, אומצו בהמשך גם ע"י יהודים (כפי שניתן לראות בארמון המשיח- שכונת הבוכרים) ומוסלמים (מלון פאלאס), והם מופיעים אף בבניית הפאר הערבית בטלביה קטמון ובקעה. מאפייניה העיקריים של הבנייה הנוצרית, עקב היותה לרוב ציבורית, היא מונומנטליות המשולבת בפונקציונליות. רוב האדריכלים היו נוצרים מקומיים, כמו קונרד שיק או תיאודור זנדל, שיצרו מבנים מכובדים ומרשימים, דוגמת הטליתא קומי, בית רטיסבון ובית היתומים שנלר. מן הבנייה הנוצרית הפרטית לא השתמרו דוגמאות רבות (ביתו של פין בטלביה נהרס), אך 'בית תבור' ו'בית מחניים' בנויים בסטנדרטים גבוהים ועל גבי מגרשים גדולים למדי, עד כי ברבות השנים החלו לשמש שניהם כבתי ציבור. בתי המושבה הגרמנית, לעומת זאת, השתמרו יפה, ומשמשים עד היום כבתים פרטיים. הבנייה הנוצרית, הן הציבורית והן הפרטית, מתאפיינת באלמנטים אירופאים מובהקים עם השפעות אוריינטליות, דוגמת סימטריה בחזית, תריסי רפפה, גגות רעפים משופעים, "תפר שוליים" המדגיש את פינות הקיר, עיצובים וגילופים באבן ועוד. רוב המבנים הנוצרים נבנו בתוך מתחמים סגורים, כמו מגרש הרוסים, שנלר והמתחם הצרפתי. מיקום המבנים הנוצריים הוא בסמיכות לעיר העתיקה, לאורך ציר רחוב הנביאים או מעט רחוק ממנו (שנלר, טליתא קומי) ועל הר הזיתים, שם ביקשו הנוצרים לחזק את אחיזתם. יוצאי דופן הם מבנים נוצריים הקשורים למקום, דוגמת מנזר סן סימון שחודש בשלהי המאה ה-19 במקום המתחם המקודש הישן, או המושבה הגרמנית, שיושביה ביקשו במכוון ליהנות מחיי כפר, הרחק מהכביש הסואן.
בית מחניים "הראשון" או בית נבון ביי (שמות נוספים: בית שפיטלר, בית פרוטיגר) הוא בית מגורים דו קומתי, שהוקם בשנת 1869 ברחוב הנביאים 59 מאחור, בירושלים. בית דו קומתי סימטרי שחזיתו פונה לכיוון רחוב יפו. הוקם על ידי כריסטיאן פרידריך שפיטלר מבזל שבשווייץ, כבית מגורים עבור המוסד המיסיונרי "בית אחים". שם הבית לקוח מהפסוק בספר בראשית, פרק ל"ב, פסוק ג': "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם-המקום ההוא מחנים". מעל פתח הכניסה הראשית קבועה אבן ועליה שם הבניין MAHANAIM. בניין זה נחשב באותה תקופה כבית המגורים המפואר ביותר בעיר. הוא בנוי בסגנון מזרחי עם שילוב אלמנטים מערביים, עם קירות עבים, רצפות שיש אדום, חלונות זוגיים קמורים, ומרפסות עם מעקה ברזל מסוגנן.

בית נבון ביי

בית הבישוף-הקונסול- בית יד לקשיש בית הבישוף

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

בית החלל המרכזי

המבנה המקורי נבנה כפי שציינו במתכונת בית ליוואן, או בית החלל המרכזי, הידוע גם בכינוי, הבית הלבנוני. הופעתו של בית החלל המרכזי בארץ קשורה בתמורות שחלו מאמצע המאה הי"ט בארץ-ישראל. טיפוס זה הפך למרכיב בנוף הבנוי רק ברבע האחרון של המאה הי"ט. הוא קשור במודרניות העות'מאנית ובהתפתחות שכבת ביניים חברתית-כלכלית באזור ומייצג שינוי מהותי בארגון החלל המסורתי. בית החלל המרכזי המובהק נבנה כבלוק מלבני עם גג רעפים גבוה בן ארבעה שיפועים. במרכז החזית נמצא פתח המורכב משלושה שדות קשותים)להלן: טריפור(המציין את חזיתו של האולם המרכזי המשתרע מחזית אל חזית ואשר סביבו סדורים החדרים והגישה אליהם היא דרכו. כפי שניתן לראות בתרשימים המצורפים התפתח הליוואן לבית חלל מרכזי. המעניין במתחם שלנו הוא שדווקא בית החלל המרכזי נבנה ראשונה ואילו כל המתחם הצפוני נבנה בהמשך.
.

התפתחות בית המגורים העירוני מהיחידה הכפרית לפי קרויאנקר

התפתחות בית המגורים העירוני מהיחידה הכפרית לפי
קרויאנקר

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

הקירוי הכיפתי:

עשוי אבובי חרס שזו טכנולוגיה מתקדמת ביחס לקמרון
הצולב המסורתי. תקרה זו שהיא אף קלה יותר אפשרה קירוי מפתחים גדולים יותר. אבובי החרס לוכדו בטיט וגודלו של כל אבוב כ- X830 ס"מ מעליהם הונחו לוחות אבן בלאט לחיפוי. חדרי הקומה הראשונה מתאפיינים באמנות מוצקות הנושאות את הקימורים והקשתות ונועדו לאפשר אף בניה עליהם בבניה נעשה שימוש בקימור ה"צליבי"= קמרון צולב, בכיפה סגלגלה העשויה מתערובת סיד ואבן ככל הנראה-נארי קלת משקל הנישאת על קירות החדר ללא צורך באומנות מאסיביות.

תקרה שטוחה:
עשויה קורות פלדה-ריילסים, וביניהם אבנים בטון יצוק. גובה הקורה כ- 19 ס"מ ברוחב 8 ס"מ המרווח בין קורה לקורה הוא בסביבות- 90 ס"מ.

קירותיו הנושאים של הבית עשויים קיר דבש שבחזיתו החיצונית אבני גוויל ולפנים הבית טוייח הקיר ב-6 ס"מ
טים על בסיס סיד את חללי הנישות בקירות יצרו ככל
הנראה באמצעות קונסטרוקציית עץ.

אבן

"דבש"

טיח

הבית המקורי מתאפיין באמנות מוצקות הנושאות קימורים וקשתות אשר נועדו לפזר את העומסים ולאפשר בניה מעליהם. בבניה נעשה שימוש בשני סוגי קימורים: ה-'צליבי', קמרון צולב. וה-'רומי', קמרון חבית. אלו קמרונות מסורתיים
בבנייה הערבית.

בתוספות משלהי המאה המאה ה-19, נעשה שימוש בתקרות ריילסים אשר בינהם קמרונות אבן וחומרי מליטה. האגפים שנוספו בתקופות מאוחרות יותר נבנו
באמצעות ריילסים ובטון. התוספות המאוחרות נבנו מבטון או בבנייה קלה.

חשוב לציין כי טכנולוגיית הבניה כאן, אופינית למגוון הטכנולוגיות במשך התקופות
השונות בהן עומד הבית.

לגבי טכנולוגיית הבניייה של הבנייו מצ"ב תמונות של בית שנהרס עתה (2008) ונית ן לראות בו את עקרון בניית הדבש.

מצבו ההנדסי של הבית טוב. לא נתגעלו סדקים מהותיים במבנה ופגעי הזמן בו מועטים. עיקר המפגעים הם בנגרות הבניין. רטיבות שחדרה לבניין פגעה בטיח ויש מקום לאיטום הגג מחדש.

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

קמרונות

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

קמרון בשלבי הריסה במבנה בירושלים.

שרטוט טכנולוגי של קמרון צולב. מתוך קרויאנקר.

קמרון צולב (עץ + אבן) בשלבי בניה.

קמרונות צולבים ב"מגדל צדק"

קמרון צולב הוא סוג קירוי בצורה של שני קמרונות חבית החותכים אחד את השני בניצב. להבדיל מקמרון חבית שממוקם מעל שני קירות מקבילים, קמרון צולב נבנה מעל ארבעה עמודים במסביב לריבוע או מלבן ומאפשר מעבר
בארבעה כיוונים.

פיתוח הקמרון הצולב החל באדריכלות הרומית ושימושו היה נפוץ בעיקר ברומנסק ובאדריכלות הגותית. החללים המרכזיים בכנסיות הגותיות מקורים על ידי קמרונות צולבים. בגותיקה המאוחרת נעשה שימוש בקמרונות צלעות שהם בעלי גאומטריה דומה אלא ששיטת הבנייה היא שונה. בקמרון צולב הלבנים מונחות מעל פיגומי עץ בצורת שני גלילים החותכים זה את זה ואז מתקבלים "קווי רכס" (במבט ממתחת לקמרון) בנובעים מחיבור שני הגלילים. בקמרון הצלעות בונים קודם כל את הקשתות המהוות את אותם קווי רכס, ואחר כך ממלאים בלבנים נוספות ביניהן.

בניית קמרון צולב עין כרם (אבן-
שלהי המאה ה-19(

מבנה קמרון אבן

סכמה המראה את ההגיון הקונסטרוקטיבי של קמרון צולב

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

חתך טכנולוגי של תקרת ריילס עם מילוי קמרונות אבן

קורות פלדה
מסילת הברזל בין יפו לירושלים הגבירה את השפעת הבנייה המערבית והאירופית, בעיקר בבשורת הפלדה שהביאה עימה. עד שלהי תקופת השלטון
העות'מאני הבנייה בעיר הייתה בדרך כלל באמצעות קירות עבים "דבש" וקמרונות, מסורת בנייה עתיקה שלא השתנתה דורות. במדינות המערב כבר
נעשה שנים השימוש בקורות הפלדה (קורות I, ריילס), ובאפשרות לייצר "תקרה קלה", מישורית ויציבה יותר. טכנולוגיית בנייה זו הובאה ארצה עם בניית המסילה. בבניין התחנה עצמו כבר נעשה שימוש חלוצי בתקרת ריילס, מה שמסביר גם את היות התקרה שטוחה. הרכבת איפשרה העברה של קורות פלדה מיובאים מאירופה, דרך הים אל יפו ומשם אל העיר, וכך פשטה בירושלים הבנייה בעזרת קורות אלו. ועדיין, הדרך להעביר את הקורות מהתחנה אל תוככי העיר הייתה לא קלה. כך למשל, כדי להעביר את הקורות אל אתר הבנייה של בתי ראנד (1909) השתמשו בגמלים, אשר נשאו אותן מהתחנה אל גבעת השכונה. שכונה בה ניתן לראות את ההשפעה באופן חזק היא המושבה הגרמנית-הטמפלרית, בה ניכרת הבנייה בריילס.

שלב מתקדם יותר בטכנולוגיית הבניה הוא שימוש
בקונסטרוקציית קורות ברזל וביניהם קמרונות של אבני
מוקאדם. מצורף חתך תקרה אופייני לסוג זה של בניה.
המראה החלק המתקבל לעיתים בתקרה מתקבל ככל הנראה באמצעות מילואת
שכבת טיח בחלל הקשתי.
בשלב הבא נעשה כבר שימוש בבטון כדי למלא את החלל שבין הקורות.

תקרת ריילסים

חתך טכנולוגי של תקרת ריילס עם מילוי בטון מזויין

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

טכנולוגיית קירוי כיוון זיון בטון

מילוי בטון בין הריילסים

קומת קרקע
בטון מזוין

מילוי קמרונות דבש בין הריילסים

מילוי קמרונות דבש בין הריילסים

א

א

צולבים
קמרונות

ב ג קמרונות

ב

ג

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

שלביות הבינוי

א

1864

1884

1892

שנות העשרים
שנות השלושים

אחרי 1948

שלבי בניית המתחם

שלב 1:
חלק זה של המבנן הוא המבנה המקורי, שנבנה ככל הנראה בסביבות—- 1992 1882, קירות אבן (קירות דבש), תקרה כיפתית קמרונות צולבים. מרפסת ברזל מרפס ת אבן עיטורי פנים מפוארים. ועיטורי חוץ-"פילאסטרים"

שלב 2:
חלק זה נבנה ככל הנראה אחרי י 1892 , קירות אבן (קירות דבש), רסלים מברזל בתקרה, התקרה שטוחה. גג רעפים

שלב 3 :
תוספות בנייה משנות ה-30,לבנים+ טיח ללא חיפוי אבן

מכלול בית יד לקשיש כולל בתוכו שתי חלקות בעלי סיפור התפתחותי שונה . המבכלןל הצפוני = ה"חוש" כולל 4-5 יח' מבניות הפונות לחצר משותפתאליהם נוספו 4 יחידות חדר/ 2 חדרים הפונים אף הם לחצר, ככל הנראה בשנות ה 20-30 הוסבו חלק מחדרי היחידות הפונים לרח' שבטי ישראל למסחר.

בית הקונסול / בית הבישוף
, הבית נבנה ככל הנראה בשנות השמונים של המאה ה-19 ככל הנראה ע"י בעלים נוצריים במתכונת בית ליוואן. עיקר אי הבהירות בנוגע לתכנון המתחם נובעה מחוסר ההתאמה בין פרטי הבניין פרטי חלונות ופתחים כמו גם בין טכנולוגייות הבניה השונות המצויות המתחם

שלב 4 :
תוספות בנייה משנות ה-30,לבנים+ טיח ללא חיפוי אבן

9. תיאור אדריכלי וטכנולוגי

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש

10. הערכת האתר והמלצות עורך התיק

10. הערכת האתר והמלצות עורך התיק

מתחם יד לקשיש המשתרע על מקבץ מבנים ברח' שבטי ישראל מהווה מרקם בעל חשיבות שימורית הן ברמת המרקם ושייכותו לשכונת מוסררה והן בשל איכויות אדריכליות יוצאות דופן המצויות במבנה. מתוך מחקר המתחם בולטת חשיבותו של רח' שבטי ישראל כתואמו הסייאמי של רח' הנביאים הן מבחינת סגנון בתיו והן בהיותו אף הוא רחובם של הקונסוליות (רוסית וספרדית)

חשיבות המכלול נובעת ממספר ערכים:
ערך היסטורי- מכלול בית יד לקשיש הוא חלק משכונת מוסררה משכונות הפאר הערביות-נוצריות של ירושלים העות'מנית והמנדטורית והוא השתמר בצורה נדירה וכמעט מלאה.
ערך אדריכלי טכנולוגי– מבני המכלול מייצגים את מגוון טכנולוגיות הבניה הכפרית והעירונית בירושלים למן המאה ה-19, החל מיחידות חדר כפריות הבנויות אבן וקירות דבש בעלות קמרונות צולבים ועד לבתי מידות עות'מנים.
ערך אומנותי- יחודו של פנים הבית בקרניזי הפתחים, הקריאטידות, הפילסטרים ועיטורי הרצפה.
ערך סביבתי- הכפר יושב בראש גבעה בצמוד למתחם העיריה ומגרש הרוסים ומהווה חלק ממכלול הבניה המעצמתית נוצרית הצופה ממערב על ירושלים.

לפיכך מומלץ:
•המכלול ישומר בכללותו תוך הצגת תוכנית שימור ספציפית לבית הקונסול- הבישוף.
•בבניה המקורית יש לשמר בבתים, את חזיתותיהם, ופרטי האבן והפתחים כמו גם את קמרונות החללים הפנימיים וחלוקת
החדרים הפנימית.

• מומלץ כי בתכנית הבניה העתידית יפורקו תוספות הבנייה משנות החמישים ותוספות הבינוי יעשו באופן שלא יחרוג מקווי מתאר הבינוי ההיסטוריים ככל הניתן.
•יש לשמר את העצים הבוגרים הקיימים במתחם.

בכבוד רב

אדריכל משה שפירא

סיכום

נובמבר

שפירא אדריכלים - אדריכלות, תיעוד, שימור ותכנון ערים. רח' לייב יפה 38, ארנונה, ירושלים 02-6255520 2011

פרק:

יד לקשיש 11. הערכת האתר והמלצות עורך התיק

11. מקורות ביבליוגרפיים

•אדריכלות בירושלים, הבניה בתקופת המנדט הבריטי , דוד קרויאנקר, הוצאת כתר ומכון ירושלים, 1991, ירושלים.
•ארכיון המפות, המחלקה לגאוגרפיה האוניברסיטה העברית ירושלים.
•עיר בראי תקופה ירושלים החדשה בראשיתה, יהושע בן אריה, יד בן צבי, ירושלים, 1988
•.אדריכלות בירושלים, הבניה האירופית מחוץ לחומות , דוד קרויאנקר,הוצאת כתר ומכון ירושלים, 1991, ירושלים •.שכונות ירושלים , רחוב הנביאים, דוד קרויאנקר,הוצאת כתר ומכון ירושלים, 1991, ירושלים.
•ארכיון:
Conard Schick Library Jerusalem, Crist Church Jerusalem Archives•
•ויקיפדיה.
•ארכיון עיריית ירושלים.
•הארכיון הציוני. תיקי בית המדרש למורים מזרחי.

.